

POSTANOWIENIE

Dnia 13 listopada 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z wniosku W. T.
przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
o podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 13 listopada 2018 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 30 listopada 2017 r., sygn. akt III AUa [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] radcy prawnej D. Ż. kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych powiększoną o obowiązującą stawkę podatku od towarów i usług tytułem kosztów pomocy prawnej w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w [...] wyrokiem z dnia 30 listopada 2017 r. oddalił apelację wniesioną przez ubezpieczonego W. T. od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w B. z dnia 19 października 2016 r., oddalającego odwołanie od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 1 marca 2016 r., którą odmówiono uchylecia decyzji ostatecznej z dnia 17 listopada 2015 r. w przedmiocie podlegania przez ubezpieczonego ubezpieczeniom społecznym rolników z uwagi na to, że ubezpieczony nie przedstawił dokumentów potwierdzających zaprzestanie prowadzenia działalności rolniczej.

Ubezpieczony W. T. wniósł do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 30 listopada 2017 r., zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest: art. 83a ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z art. 52 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz art. 7 ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, a także naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, to jest art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 382 k.p.c. w związku z art. 233 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na oczywistą zasadność tej skargi (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), podnosząc, że Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu swojego wyroku nie zawarł podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, to jest nie dokonał ustalenia faktów, które uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, czym naruszył art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. W szczególności Sąd ten nie wyjaśnił bowiem, dlaczego dokumenty złożone przez skarżącego w toku postępowania apelacyjnego nie wpływały na ocenę stanu faktycznego z daty wydania przez organ rentowy decyzji z dnia 17 listopada 2015 r., mogły zaś mieć wpływ na obecne wyłączenie skarżącego z ubezpieczenia społecznego rolników. Sąd drugiej instancji stwierdził jedynie, że jak wynika z wyjaśnień organu rentowego złożonych na rozprawie apelacyjnej w dniu 30 listopada 2017 r., obecnie skarżący został wyłączony z rolniczych ubezpieczeń społecznych. Sąd Apelacyjny nie dokonał natomiast ustaleń dotyczących powodów wyłączenia skarżącego z ubezpieczeń społecznych. Nie ustalił też, czy powody te istniały też w dacie wydania decyzji z dnia 17 listopada 2015 r. Dlatego należy uznać, że braki postępowania w tym zakresie oraz braki w uzasadnieniu Sądu drugiej instancji doprowadziły do tego, że wydane przez ten Sąd rozstrzygnięcie było oczywiście nieprawidłowe.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1),

istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Wymaga także podkreślenia, że zgodnie z ugruntowanym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona wówczas, jeżeli zaskarżone tą skargą orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, a oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437) i jest możliwe do przyjęcia tylko wówczas, gdy jest ono z góry widoczne dla każdego prawnika, bez potrzeby głębszej analizy prawniczej, gdy jest zupełnie pewne i nie może ulegać żadnej wątpliwości, gdy podniesione zarzuty naruszenia wskazanych przepisów są zasadne *prima facie*, bez dokonywania głębszej analizy tekstu tych przepisów i bez doszukiwania się ich znaczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538). Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia

wyvodu prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 oraz z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695).

Zdaniem Sądu Najwyższego, oceniany w niniejszym postępowaniu wniosek skarżącego o przyjęcie jego skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia wyżej określonych kryteriów. Jeśli bowiem Sąd drugiej instancji nie wypowiedział się nawet szerzej w pisemnych motywach swojego rozstrzygnięcia o przyczynach obecnego wyłączenia skarżącego z ubezpieczenia społecznego rolników, to jednak odwołał się w tym zakresie do wyjaśnień organu rentowego. Z wyjaśnień tych wynika natomiast jasno, że przyczynę ustania podlegania przez skarżącego ubezpieczeniu społecznemu (zresztą powstałego na wniosek skarżącego) było nieopłacenie przez niego składek na to ubezpieczenie. Owe ustanie ubezpieczenia społecznego wywołało zatem skutek na przyszłość, wobec czego musiało pozostawać bez wpływu „na ocenę stanu faktycznego z daty wydania przez organ rentowy decyzji z dnia 17 listopada 2015 r.”.

Nie można również zgodzić się z twierdzeniem skarżącego, jakoby Sąd drugiej instancji nie wyjaśnił, dlaczego złożone do akt dokumenty nie miały wpływu na ocenę stanu faktycznego sprawy, skoro i w tym zakresie Sąd ten wyjaśnił, że w toku postępowania skarżący nie przedstawił żadnych nowych dowodów ani nie powołał się na okoliczności, które wykazywałyby, że nie jest on właścicielem gruntów ornych, w związku z czym nie powinien podlegać ubezpieczeniu społecznemu rolników. Sąd drugiej instancji uzupełnił również ten wywód uwagą, że ubezpieczeniem społecznym rolników na podstawie art. 7 ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników obejmuje się właśnie osobę, która przeznaczyła grunty pod zalesienie. Jak wynikało zaś z poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych, skarżący, jak sam przyznał, przeznaczył swoje grunty do zalesienia.

Uwzględniając powyższe wywody, Sąd Najwyższy przypomina, że

wielokrotnie wypowiadał się na temat wagi naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. (w związku z art. 391 § 1 k.p.c.) jako podstawy skargi kasacyjnej, wyjaśniając, że naruszenie tego przepisu z reguły nie ma wpływu na treść wyroku, gdyż uzasadnienie sporządzane jest dopiero po jego wydaniu (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 1 lipca 1998 r., I PKN 220/98, OSNAPiUS 1999 nr 15, poz. 482; z dnia 9 lipca 1998 r., I PKN 234/98, OSNAPiUS 1999 nr 15, poz. 487; z dnia 7 kwietnia 1999 r., I PKN 653/98, OSNAPiUS 2000 nr 11, poz. 427 oraz z dnia 5 września 2001 r., I PKN 615/00, OSNP 2003 nr 15, poz. 352). Wyjątkowo jednak, niezgodne z art. 328 § 2 k.p.c. sporządzenie uzasadnienia wyroku sądu drugiej instancji, może stanowić usprawiedliwioną podstawę skargi kasacyjnej, gdy niezachowanie jego wymagań konstrukcyjnych będzie czynić zasadnym kasacyjny zarzut naruszenia prawa materialnego przez jego zastosowanie do niedostatecznie jasno ustalonego stanu faktycznego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 września 2001 r., I PKN 615/00, OSNP 2003 nr 15, poz. 352) lub gdy uniemożliwia całkowicie dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 18 marca 2003 r., IV CKN 1862/00, LEX nr 109420 oraz z dnia 15 lipca 2011 r., I UK 325/10, LEX nr 949020) albo nie pozwala na jego kontrolę kasacyjną (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 20 lutego 2003 r., I CKN 65/01, LEX nr 78271; z dnia 6 lipca 2011 r., I CSK 67/11, LEX nr 970061). Podobny pogląd Sąd Najwyższy wyraził w motywach w wyroku z dnia 2 czerwca 2011 r., I CSK 581/10 (LEX nr 950715), wywodząc, że przez sporządzenie uzasadnienia nieodpowiadającego warunkom, jakie stawia wymieniony przepis, może wyjątkowo wypełniać podstawę kasacyjną przewidzianą w art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. Ma to jednak miejsce wówczas, gdy skutek uchybienia konkretnym wymaganiom określonym w art. 328 § 2 k.p.c. zaskarżone orzeczenie nie poddaje się kontroli kasacyjnej, czyli gdy stwierdzone wady mogły mieć szczególnie negatywny wpływ na wynik sprawy. Analogicznie rozstrzygnął tę kwestię Sąd Najwyższy w wyrokach, które zapadły w sprawach: I PK 139/10, II UK 338/10, I PK 138/10, I UK 357/10, I PK 272/10, II UK 323/10, II UK 346/10, II UK 338/10 i I PK 171/10. Także doktryna aprobuje przedstawioną wyżej interpretację (por. Komentarz A. Jakubeckiego do art. 328 k.p.c. i podana tam literatura (w:) Komentarz do Kodeksu Postępowania cywilnego, pod. Red. Dolecki H, Wiśniewski

T, LEX 2011, por. też Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz pod red. A. Zielińskiego, Warszawa 2008 r., s. 504-506 i cyt. tam literatura). Zatem, według dominującego poglądu nauki i judykatury, o uchybieniu art. 328 § 2 k.p.c. można mówić jedynie wtedy, gdy uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia nie zawiera danych pozwalających na kontrolę rozstrzygnięcia zawartego w tym orzeczeniu. Z przyczyn wyżej przytoczonych uzasadnieniu Sądu drugiej instancji nie sposób jednak przypisać takich wad. Wbrew odmiennemu stanowisku skarżącego, uzasadnienie to zawiera bowiem wszystkie dane niezbędne do poddania kontroli kasacyjnej zaskarżonego wyroku. W szczególności zaś jego konstrukcja nie narusza art. 328 § 2 k.p.c. (w związku z art. 391 § 1 k.p.c.) w sposób kwalifikowany, to jest z góry widoczny dla każdego prawnika, bez potrzeby głębszej analizy prawniczej.

Kierując się przedstawionymi motywami oraz opierając się na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji swojego postanowienia.